

האוניברסיטה העברית ירושלים

המכון למדעי היהדות

הפקולטה למדעי הרוח

מחקרים בלשון

ה-1

ספר היובל לישראל ייבין

מחקרים בלשון

כתובת המערכת:
החוג ללשון העברית
האוניברסיטה העברית, הר הצופים
ירושלים 91905

מזכירות המערכת: חגית מנדל

עריכה לשונית
והתקנה לדפוס: אברהם בן-אמתי

מחקרים בלשון

ה-ו

העורך
משה בר-אשר

ירושלים ה'תשנ"ב

קובץ זה יוצא לאור בסיוע
קרן ס' פרי, ירושלים

הפצה:

הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס
האוניברסיטה העברית, ירושלים

הפקה:

אקדמון - בית ההוצאה של הסתדרות הסטודנטים
של האוניברסיטה העברית

סדר ועריכה במחשב:

האקדמיה ללשון העברית, גבעת רם, ירושלים

כל הזכויות שמורות למכון למדעי היהדות
ולמחברי המאמרים
ISSN 965-350-011-2

נדפס בישראל

ישראל ייבין

עם הקובץ

קובץ מורחב זה מופיע לכבודו של חברנו פרופ' ישראל ייבין במלאות לו שבעים שנה. ל"ב המשתתפים מכבדים בזה את חוקרן המובהק של מסורות העברית הנתונות בניקוד בבלי ואחד מגדולי חוקרי המסורה בדורותינו. אנו מתכבדים בישראל ייבין איש המופת במידותיו ובהליכותיו, ענו ומצניע לכת. חבריו ותלמידיו נושאים תפילה שיזכה לבריאות טובה ולאריכות ימים כדי להמשיך במחקריו. יראה בנחמה הוא ובני ביתו, ותרבה השמחה במעונם.

* * *

זכינו לעמוד בלוח הזמנים שהצבנו לנו הודות לשיתוף הפעולה של המחברים כולם ושל כל העושים במלאכה. יזכרו על טוב גב' ח' מנדל מזכירת המערכת שאף קראה הגהות אחדות של כל מאמר ומר א' בן-אמתי שהתקין את הספר לדפוס. יבורכו גב' ט' בן-יהודה, גב' ט' אמיר וגב' ל' מוהר על הפקת הספר ועל העמדת הסדר. תודתנו נתונה לפרופ' ח' גוטפרוינד ממלא מקום נשיא האוניברסיטה ולהנהלת קרן פרי שקצבו סכומים גאים להדפסת הקובץ, ועל כולם יבורך המכון למדעי היהדות – ובראשו פרופ' י' הקר ומזכירתו הנאמנה גב' א' מאוטנר – הנושא העיקרי בעול המימון.

מב"א

תוכן העניינים

ז	עם הקובץ	
יא	בעל היובל	ראובן מירקין
1	ישראל ייבין: רשימת פרסומים	יוסף עופר (עורך)

לשון המקרא ולשון התפילה

	הצעה להצבת מסגרת היסטורית לתצורת השמות	יהושע בלאו
7	המסתיימים בהא המגמה	
13	על ניסוחים שומרוניים-ראשוניים של התורה	זאב בן-חיים
25	לבירור היסודות המקראיים שבתפילה	מיכאל וייצמן
41	הכתובות מתקופת המקרא ולשון חכמים	גד בן-עמי צרפתי
67	מה בין "ראה ב-" ל"ראה את" בלשון המקרא?	מנחם צבי קדרי

לשון חז"ל וארמית

81	על האות ח בהלכה	שרגא אברמסון
91	השלילות התיאוריות אין ולא במשנה	משה אור
	מפגשי לשון וריאליה בלשון חז"ל ושאלת	יואל אליצור
109	קדמותה של התוספתא	
123	מערכת הבניינים בלשון התנאים (עיון מורפולוגי)	משה בר-אשר
	לבחינת טיבם של כ"י וינה וכ"י ארפורט	נתן ברוורמן
153	של התוספתא	
171	צורות "ארץ-ישראליות" בתלמוד הבבלי	יוחנן ברויאר
	כתיב השמות רבה ורבא: שיטת רב האיי גאון	אליקים וייסברג
181	ושיטות חולקות	
215	שימושי "עתידי" ו"סוף" בלשון חז"ל המאוחרת	לואיס חירון
225	לשון חכמים באספקלריה של שמות פרטיים	דוד שלשיר
245	מסורת שומרון ומסורת תימן: נקודות מפגש	שלמה מורג
265	אלף נחה ונדה	מרדכי מישור
277	על גבול הדקדוק והמילון	שלמה נאה
315	תוארי-הפועל מִיד ועל יד על יד בלשון חז"ל	שמואל פסברג

327	תיקוני ערכים למילון התלמודי (ד): "אודא"	שמא יהודה פרידמן
347	ערכים נוספים למילון התלמודי (ב)	דוד רוזנטל

חכמת הלשון, מסורה וניקודים

355	ראשית המילונאות העברית במזרח	אילן אלדר
383	כוח ההפסק של טעמי המקרא המפסיקים	ישראל בן-דוד
421	שירת דוד בכתב-יד למ	מרדכי ברויאר
	תרומתם של מחזורי קטלוגיה להכרת המציאות	עמוס דודי
443	הלשונית בקטלוגיה בתקופה הנוצרית	
	מבטא הגעיה הקטנה המשתקף בכתב-יד קראיים	ג'פרי כאן
465	של המקרא בתעתיק ערבי	
	דרכו של מסרן, על מסורתו של אהרן בן אשר	יוסף עופר
481	בכתר ארם צובה	
501	עיונים בניקודם של קטעי תפילה מגניזת קהיר	שמעון שרביט

העברית החדשה

	תארים חופשיים ותארים בלתי חופשיים בעברית	רבקה הלוי
521	החדשה	
537	התזות המקראית ומה שמאחוריה	ראובן מירקין
565	"שרוי בהלם" ו"ספוג בערכים"	תמר סוברן
	דרכי שימוש במובאות מהמקורות ב"הכנסת כלה"	עדינה עבאדי
579	לש"י עגנון	
	כחומר ביד הלשון; "מחזור" צירופים בעברית	ברכה פישלר
597	החדשה	

XI

תקצירים באנגלית